

EXTRA!

NAUJIENOS

EXTRA!

THE LITHUANIAN DAILY NEWS

PIRMAS LIETUVIU DIENRAŠTIS AMERIKOJE

Vol. I

KAINA, 2c.

Chicago, Ill., Pėtnyčia, Rugsėjo-September 4, 1914.

PRICE, 2c.

No. 53

VOKIEČIAI PRIE PARYŽIAUS

Rusai sumušė 100,000 austru

1,500,000 mušasi Austrijoje

Caras giriasi sumušęs austrus

Apie Prusus nebesako nieko

Rusu kareiviai važiuoja Francijon

PUOLĖ 100,000 AUSTRŲ.

PETERBURGAS, Sept. 3. — Šiandien valdžia apskelbė, kad prie Lvovo rusai sumušė austrus. Simtas tūkst. austrų buvo sužeista, užmušta arba paimta nelaisvėn.

Mušyje dalyvavo 800,000 rusų prieš 600,000 austrų.

Pabėgusi austrų armija susijungė su naujomis austrų spēkomis į vakarus nuo Lvovo, ir ten, sako, dabar eina vėl smarkus mušis. Armijos esančios susirėmusios 50 mylių plotyje. Mušasi pusantro milijono žmonių. Rusų spēka esanti didesnė už austrų.

Prusuose rusai prieš vokiečius negalėjo atsilaikyti todėl, kad vokiečiai turėjo geresnes armolas. Thorno ir Graudenzo tvirtovių armotos baisiausia pragaišti rusams padarė. Vokiečiai turėjo ir naujausio išradimo Kruppo armojų.

LONDONAS, Sept. 3. — Telegrama iš Rymo praneša, kad Austrijos armija pasitraukė iš apilinkės Lvovo. Armija nėjo į Lvovo miestą, bet nutraukė į pietus.

Didelė Austrijos armija, kurios išeiginiai punktai yra Krakovas ir Przemysl, užėmė dalį pietinės Rusijos, Lublino ir Kielcų gubernijas. Abiem pakraščiais Vislos upės Austrijos armija traukia į šiaurę.

Šitai armijai matyt pasisekė susijungti su vokiečiais šiaurvakariuos nuo Lublino. Kuriam punkte jie susijungė, negalima žinoti, bet jie jau susijungtomis spēkomis užpuolė Lenkijos miestą Lodz, ir atėmė

jį nuo rusų. Rusai pripažįsta, kad Lodz dabar randasi vokiečių rankose.

Pavėlintos žinios iš Peterburgo dar praneša, kad rusai dar laiko apgulę Thorną ir Graudenzą. Tačiau ten rusų jau nebegalėjo likti po to, kada jų du korpusai pasidavė nelaisvėn.

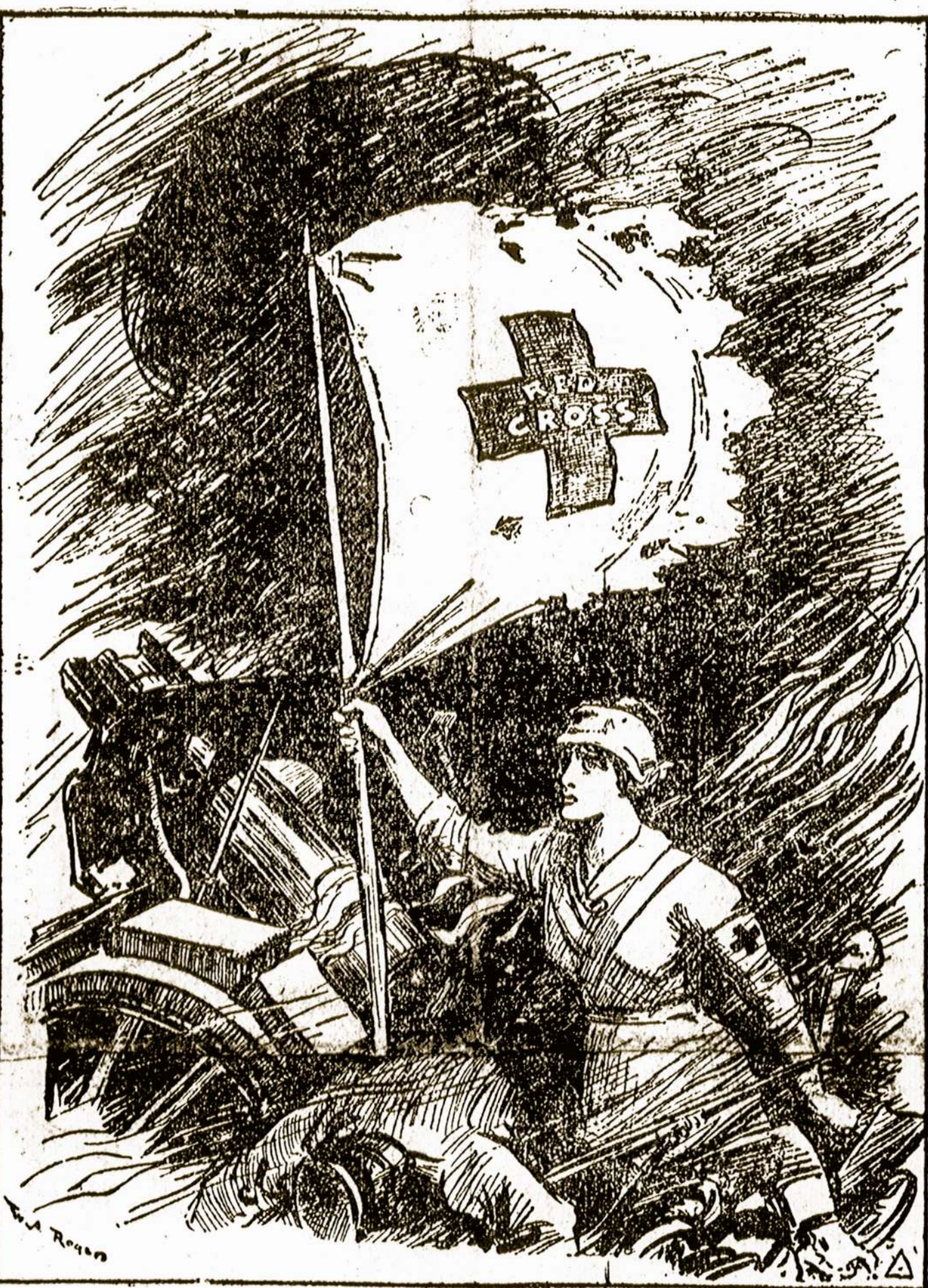
LONDONAS, Sept. 3. — Lai kraščio Chronicle Milano korespondentas praneša gavęs iš Bucharesto žinių, kad rusai užėmė Austrijoje Czernovicus be pasipriešinimo iš austrų pusės. Rusų armija einanti prie Szaszawos.

KĄ VEIKIA JAPONAI? LONDONAS, Sept. 3. — Iš Tokio per Peterburgą pranešta, kad japonai užėmė septynias salas netoli Kiau-Cau. Iš vandens japonai išėmė daugiaus, kaip tūkstantį minų, kurias vokiečiai buvo padėję.

ČIFU, Chinija, Sept. 3. — Apie 20,000 japonų kareivių jau yra išsodinta Chinijos porte Lung-Kau, kur randasi užsimto mylių nuo Tsing-Tau. Chinijos valdžia užprotestavo prieš tai, kad japonai veža kareivius Lung-Kau portan.

TURKIJA KARIAUJA PRIEŠ CARĄ.

LONDONAS, Sept. 3. — "Nepatvirtintos dar žinios sako, kad Turkija apskelbė karę Rusijai. Sulinešimai su Turkijos sostine Konstantinopolio perkirsti, ir Turkijos ambasadorius nežino, kaip jis galės gauti žinių nuo savo valdžios."

Paskutinis civilizacijos skuduras.

Naujas popiežius Benediktas XV

RYMAS, Sept. 3. — Kardinalas Giacomo Della Chiesa išrinktas nauju popiežium priėmė vardą Benedikto Penkioliktojo. Jis turi 60 metų amžiaus, buvo arcivyskupu Bolognos. Jo karunacija bus rugsėjo 6 d.

Popiežiaus rinkimai tęsėsi nuo rugpjūčio 31 d., ir tik šį rytą Della Chiesa gavo daugumą balsų. Kada tapo tas žinoma, kardinolai paklausė jo, ar jis sutinka apimti popiežiaus sostą. Visiems nutilus, silpnai balsų jis atsakė, kad sutinka. Tada kardinolai pasikėlė iš savo krėslų, tuo parodydami, kad užleidžia jam vyriausiojo vadovo vietą. Paskui nuvedė jį į Sikstinų koplyčią, kur jį apvilko baltais rubais ir raudonais čėverykais. Po to popiežius užlipo ant sosto, ir visi kardinolai bučiavo jam kojas, gaudami naujo popiežiaus palaiminimą. Kardinalas Della Volpe užmovė naujam popiežiui žvejų žiedą, kurį popiežius paskui atidavė atgal, kad būtų išpjautas jame jo vardas.

Paryžius apgulimo stovyje

Vokiečiai bombarduoja Senlis tvirtovę, 32 mylius nuo Paryžiaus

Amiens ir La Fere tvirtovės vokiečių rankose

VOKIEČIAI PRIE PARYŽIAUS.

LONDONAS, Sept. 4. — Lai kraštis Daily Mail gavo žinią, kad vokiečiai jau bombarduoja Senlis tvirtovę, kuri yra už 32 mylių nuo Paryžiaus ir skaitosi, kaip esanti pirmutinė Paryžiaus apgynimo linijoj.

Antra Paryžiaus apgynimo linija, Paryžiaus fortai yra už dešimties mylių nuo pacio Paryžiaus miesto. Vokiečių didžiosios armotos neša iki dešimties mylių. Vokiečiams reikia dar pereiti 22 mylias (taip kaip iš ieno Chicagos galo į kitą) ir jie jau galės pradėti bombardavimą pacių Paryžiaus fortų.

PARYŽIUS, Sept. 3. — Paryžius šiandien apskelbtas apgulimo stovyje.

Nei vienam žmogui nevalia išeiti iš namų po 8 val. vakare. Francijos prezidentas, visi ministrai ir valdininkai apileido Paryžių ir išvažiavo į Bordeaux.

LONDONAS, Sept. 3. — Vokiečiai paėmė Francijos miestą Amiens ir tvirtovę La Fere.

Francuzai su anglais turėjo pasitraukti iš Somme upės klonių.

La Fere tvirtovė, sako, buvo si paimta po kruvinam mušui. Vokiečių dešinysis sparnas labai arti jau prasimušęs prie Paryžiaus. Lai kraščio Daily Mail korespondentas sako, kad tas turi būti pavojinga vokiečiams, nes anglai su francuzais gali atkirsti tą vokiečių sparną nuo centro armijos, ir tada vokiečiai nieko nebegalėtų daryti.

La Fere apilinkėje karštas mušis tęsėsi kelias dienas. Ypač pasiutusiai vokiečiai mu-

šėsi nedidelis dieną. Penadėlyje mušis jau nebuvo toks smarkus. Su vokiečiais daugiausia ėmėsi anglai. Apie mušio užbaigą Anglijos cenzūra nepraleidžia žinių. Kad vokiečiai paėmė viršų, galima spręsti tik iš pranešimo, kad La Fere tvirtovė jau randasi vokiečių rankose.

BOULOGNE, Francija, Sept. 4. — Vokiečiai įėjo į Amiens miestą po trijų dienų mušui. Visą mušio sunkenybę turėjo pakelti Francijos armijos septintas korpusas, kurį komanduoja generolas Pau. Šitas korpusas kone visas buvo išnaikintas.

RUSŲ ARMIA ATVAŽIUOJA FRANCIJON.

NEW YORKAS, Sept. 3. — Atplaukusio čia Mauretanijos laivo oficeriai ir pasažieriai pasakoja, kad Skotijon pribuvo 72,000 rusų kareivių. Tie kareiviai, sako, busią pasiusti per Ostendę į Franciją.

PARYŽIUS GAL PASIDUOS LONDON, Sept. 4. — Chronicle'o korespondentas iš Rūen'o, Francijos, praneša, kad valdžia svarsto, ar ne atiduoti Paryžiaus vokiečiams, kad artilerijos ugnis nesunaikintų jo turto.

LONDONAS, Sept. 4. — Telegrama praneša, kad miestas Bruxelles užmokėjęs vokiečiams \$1,000,000 iš tos \$40,000,000 kontribucijos, kuri buvo uždėta ant Belgijos sostinės.

AMSTERDAM, Sept. 4. — Telegrama iš Lausanne, Šveicarijos, sako, kad 1000,000 austrų skubina į pagelbą kairiamjam vokiečių sparnui, kuriam grumojas pavojus iš francuzų, einančių vis priekyn Lorraine'e.

NAUJIENOS

The Lithuanian Daily News

Published daily, except Sunday, by Lithuanian News Publishing Company, Inc. Address, Naujienos, 1841 S. Halsted St., Chicago, Ill. Telephone, Canal 1506

Terms of subscription: In Chicago, by carrier, per week 12 cents; by mail, one year \$5.00. Outside Chicago, by mail, one year, \$5.00;

Entered as Second-Class Matter March 7, 1914, at the Postoffice at Chicago, Ill., under the Act of March 3, 1879.

NAUJIENOS

Pirmas Lietuvių Dienraštis Amerikoje Eina iš Chicago kasdien, išskyrus Nedėlius.

Leidžia Naujienų Bendrovė.

Prenumeratos kaina:

Chicagoje—per išnešiojant 12 centų savaitėje. Paštu siunčiant, Chicagoje metams \$6.00; pusei metų \$3.50.

Kitur, ne Chicagoje, metams \$5.00

Pusei metų \$3.00

Dviem mėnesiam \$1.00

Europoje, metams \$7.00

Pavienų dienraščių numerų kaina 2c.

Adresas: Naujienos, 1841 S. Halsted St., Chicago, Ill. Telefonas, Canal 1506.

Redakcijos Straipsniai

KARĖS PRIEZASTIS.

Mes žinome, kad bendroji karių priežastis šioje gadynėje yra kapitalistiškoji konkurencija tarpe atskirų šalių: kiekvienos šalies kapitalistai nori užimti kuodaugiausia rinkų svetimuose kraštuose, kad išplatinus savo biznį, ir, negalėdami gerumu susitaikyti, susipeša. Bet kodėl iškyla peštylės tuo, o ne kitu laiku, tarpe tu, o ne kitų šalių, tātai priklausomai nuo išitos eilės ypatingų priežasčių. Norint todėl išaiškinti kokios nors karės kilmę, reikia žinoti tas ypatingas arba, sakant, *arlimesnias* priežastis.

Kas dėl dabartinės Europos karės, tai ir ją pagimdė, žinoma, ne vien tik konkurencija tarpe Vokietijos ir Anglijos, Austrijos ir Rusijos kapitalistų, bet dar ir kitokios aplinkybės: Viena, varžosi, lenklyniuoja viena su kita ir Francija su Anglija ir Vokietija su Austrija, o betgi Francija su Anglija nesipeša, Vokietija su Austrija taip pat ne. Antra, varžytinės tarpe kariaujančiųjų dabar šalių buvo ir pereitais ir užpereitais metais ir daug laiko atgal, vienok jos, nežiurint to, keletą dešimtmečių sugyveno taikiai.

Kokios buvo tos priežastys, kurios staigu pertraukė taiką Europoje ir dabartinėje karėje tam tikru būdu sugrupavo atskiras šalis, tātai šiandien yra sunku patirti. Diplomatai, kurie nularė šią karę, darė savo plenus, visuomenės nesiklausdami; jie neva veikė vardan visokių praklinių dalykų, bet tikrieji jų tikslai ir norai paslėpti. Tiesa išeis į aikštę gal tikslai už daugelio metų.

Londono laikraštis "Daily Telegraph" paskelbė vieną seną straipsnį iš Frankfurter Zeitung, kuris meta indomiją šviesą į dabartinės karės istoriją. Spėjama, kad tame straipsnyje yra išreikštos vokiečių valdžios nuomonės. Tarp ko kito jame sakoma:

"Šalis, kurios sudaro Trigubąją Sąjungą (Tripel — Alianz, t. y. Vokietija, Austro-Vengrija ir Italija) kasdien plėtojasi iš agrikultūros į industrijos valstybes. Jos turi vis labiau ir labiau rupintis, kad būtų užtikrintas joms žaliųjų medžiagų įvežimas. Pavojus karės kartu su Anglija, Francija ir Rusija, ant

Karės sunkenybė iškelia augstyn maisto kainas.

Skaitytoju Balsai

LENKŲ AUTONOMIJOS KLAUSIME.

Pastaromsiomis dienomis pranešta, kad Rusijos Lenkija yra gavusi nuo Rusijos sau autonomiją. Šis lenkų autonomijos atgavimas ypatingai kairiurams lenkų patrijotams yra visai nauju gyvenimo tikslu, ir šiandien lenkų visa tauta kaip žionais Amerikoje, taip ir Europoje iš džiaugsmo net iš kailio periasi. (Ne visai taip yra. Lenkijoje lenkų sokolai su ginklu rankose kariauja prieš Rusiją, o čia mažai kas tiki caru "malonėms." — Red.)

Gi lietuviai, ypatingai Suvalkų rėdybos, išgirdę šią nepaprastą naujieną, irgi atrodo lyg pakvaišę, nežinia, ar tai iš džiaugsmo, ar tai iš baimės, kad jiems jau reikės su lenkais kartu pradėti naują gyvenimą. Lietuviškiems tautininkams šiandien svarbiausiu ir didžiausiu gyvenimo klausimu pasiliko: ką lenkai padarys su lietuvyste? Nekurios lietuvių draugijos ir klubai, girdėję, žada net šaukti extra susirinkimus išrišimui šio klausimo. Vieni nurodinėja, kad lenkai padarys iš lietuvių "jedne cialo i jedną krew." — Sulig reiksmės šių lenkiškų žodžių, kaip nekuriu tautininkai juos supranta, išėitų taip, kad lenkai duos lietuviams lygias tiesas ir lietuviai bus lygūs viskame lenkams. Kiti gi karštesni lietuviški patrijotai, nurodinėja, kad lenkai suvaržys lietuvių laisvę dar arčiau, negu Rusijos caras buvo suvaržęs, ir visoki reikalai kancelijose, suduose ir bažnyčiose bus atliekami lenkiškoj kalboj, ir lietuviai po lenkų globa turės gyventi žemiausiam pavergimo laipsnyje.

Šiuo laiku šį klausimą vargiai kas galės nuodugniai išrišti, nes ištikrųjų tai yra gana painus dalykas. Kaip Lenkijos taip ir Lietuvos atstovaujanti darbininkų klasią demokratiškoji sekcija šiuo laiku dar yra nepertvirciausia, o juodosios šimtinės sekcija šiuo laiku yra dar pusėtinai linga, ir kaip ant Lenkijos taip ir ant Lietuvos gyventojų turi dar gana didelę intekmę. Taigi ji visomis savo jėgomis stengsis dasigauti į urėdinkystę naujo lenkų administraci-

joj, ir jeigu, neduok, Dieve, jiems lengvai pasiseks dasiekti savo siekį, tai netik ką lietuviams, bet taip pat lygiai ir tiems patiems lenkų gyventojams bus laisvė ir jų pilietiškos tiesos suvaržytos taip lygiai, kaip ir po Rusijos caro valdžia, ir varde dievo-dolerio, jo su-naus ir dvasios viskas bus veikiamas, kaip ir buvo veikiamas iki šiai dienai.

Bet vienok jau šiandien mes negalim tikėtis ir laukti to, kas buvo penkiolika arba dvidešimt metų atgal. Šiandien kad ir labiausiai pavergti vargdieniai, jau bando naudoti maždaug patį savo protą, ir kas kart vis labiau įsigilina į savo gyvenimo reikalus, stengdamiesi permatyti visas savo engėjų suklybes. Ypatingai Lenkijos visuomenė — ši jau per amžius kovoją ir vis labiau prisirengia dar prie didesnės ir aštresnės kovos už laisvę ir tiesas gyvenimo, ir šį kartą tikima, jog lenkiška visuomenė stengsis intempdama visas savo jėgas, kad pastatys naują lenkų administraciją ant tiek demokratiška, ant kiek tik spėkos jų galės išnešti. Tai suprantama tik tasyk, jeigu ištikrųjų, jie gavo sau autonomiją, nes kitą kart gali būti Rusijos valdžios tik toks gražus prisitaikymas apgaulti lenkus. Bet jeigu lenkai ir gavo sau autonomiją, tai, kiek man yra žinomas abelnas lenkų judėjimas, jie dar nebus galutinai užgandinti gavimu šios jų autonomijos, o stengsis iš paskutinių pajėgų galutinai atsikratyti nuo Rusijos ir turėti sau abelną (? Red.) lenkišką savyvaldą.

Tečiaus, jeigu lenkams laimingai pasisektų atsiekti šį jų siekį, tai užvis labiausia jie turėtų stengties pastatyti savo grynai demokratišką administraciją, nedaleidžiant dvasiškams, dvarininkams ir fabrikantams dasigauti į urėdinkystę ir apginkluoti savomis teisėmis savo interesus, kad neturėtų intekmės ir galės valdyti vargdienų prolą ir spėkas, nes šiuo laiku yra geriausias ir patogiausias momentas tą viską atsiekti.

Šiuo laiku lenkai, turėdami savo lenkišką savyvaldą ir grynai demokratišką administraciją, galėtų atsikirti bažnyčių, nuo valstijos ir sukonsfikuoti visą bažnyčių turtą ir apversti jį ant valdiškų visuomenės reiki-

kalų. Taipgi šiuo laiku lenkai galėtų, ir net neatbutinai turėtų sukonsfikuoti visą dvarponių ir grafų žemę, girias ir ežerus, ir išdalinti tuos visus gamtos turtus savo nuvargintiems gyventojams, nes teisingai tie tukstančiai margų geriausios žemės, geriausių ir gražiausių girių, ir visi ežerai, kurie tik randasi Lenkijoje, priklauso lenkų visuomenei ir ji turi juos sunaudoti.

Suprantama, Lietuvoje gamtos turtais taip lygiai turi pasinaudoti lietuviai. Nes lygiai, kaip Lietuvoje taip ir Lenkijoje, žemė daugiausia yra kaimais apgyventa ir tarpe jų kaimų randasi gana daug gražių kavalų girių ir ežerų. O kam tos girios ir ežerai priklauso? žinoma ponui! Delko-gi ne tiems kaimiečiams, kurie yra aplinkui apsigyvenę? Delto, kad grafai ir dvarponiai tas girias ir ežerus yra legališku būdu pavogę nuo kaimiečių! Taipgi ponai turi legališku būdu pavogę nuo kaimiečių, tukstančius margų geriausios žemės, ir tas žemes ponai negali visas apdirbti; didžiūma jos stovi visai pusta ir nesunaudojama, o šalia tukstančiai kaimiečių, turėdami tik po mažą sklypelį prastos žemės, vieni kitiems už gerklų griebdamiesi, badu miršta.

Ir taip kaip ponai legališku būdu turi tuos visus gamtos turtus nuo kaimų vargdienų pavogę, taip dabar legališku būdu tie visi gamtos turtai turi būti konfiskuoti ir išdalinti lenkų bei lietuvių visuomenei, nes teisingai jie jai ir priklauso.

Betgi už viską svarbiausiu dalyku, kaip lenkiškiems taip ir lietuviškiems vargdieniams yra konstitucija (? Rd.) Kaip lenkų taip ir lietuvių visuomenė turi pastatyti paskutines savo spēkas, kad ją sau iškovoti, ir pirmiausiam konstitucijos punkte turi but visiems gyventojams užtikrinta pilna laisvė žodžio, spaudos ir susirinkimų.

Kada darbininkai šį svarbų dalyką sau iškovos, tai tada ir lietuviškiems tautininkams nereikės laužyti ir sukli savo makuos, ką lenkai padarys su lietuvių arba kitokios kokios gyvenančios Lenkijoje tautos laisve.

Darbininkai Lenkijoje, turėdami konstitucijanaliskas tiesas gyvenimo, galės sau lengvai kalbėti, laisvai platinti savo idėjas ir kiekvienas turės atsiekti savo tikslo.

Julius V. Sweetra.

FRANCIJOS KABINETAS PASKYRĖ \$184,000,000

PARYŽIUS, Sept. 3. — Mini-sterių kabinetas paskyrė karės reikalams dar 922,259,750 frankų (\$184.451.950).

PARYŽIUS, Sept. 3. — Vokietiečių aeroplana, kuris perlėkė ties Paryžium ir numetė penkias bombas, pašovė iš armotos nuo forto Vanjourns. Lakiotojas užmuštas.

ALBANIJOS MAISTININKAI BOMBARDUOJA DURAZZO.

LONDON, Sept. 3. — Telegrama iš Rymo praneša, kad Albanijos miestą Durazzo bombarduoja maistininkai ir kad šuvia puola aplink karaliaus palatą, kurį saugojo Italijos jūrininkai.

Mexikoje prezidento rinkimai bus lapkričio mėnesyje. Iki tam likui Mexika bus po kariška konstitucionalistų valdžia.

Karės laukas ir dirbtuve

III.

Visur darbininkai žuva: ir karėse, ir kasyklose, ir dirbtuvėse. Kiekviena pėda žemės aplaistyla jų krauju. To esą reikalaujanti pramonija ir valstybė.

Valstybė yra paremta išnaudojimu vienos žmonių klisos kita. Palaikymui ir sustiprinimui to išnaudojimo ji turi užlaikyti armijas kareivių. Jiems įkvepiama tautinė neapykanta, prieš kitų šalių žemes, kuriuos esą reikalui prisi-ėjas, reikia žudyti. Jeigu to reikalauja šalies pramonija, tai skelbiamos yra karės, kuriose žusta kareiviai, geriausios šalies spēkos.

Bet karė neneša naudos visai šaliai, atpenč, karės pasekmės bna badas, ligos, dideli mokesčiai. Karė naudinga tik saujaiei išnaudotojų-kapitalistų. Bet darbininkams, koika šalis nei laimėtų, karė visuomet yra pražūtinga. Ten jie atiduoda savo gyvastis ir turtą.

Panaikinus kariuomenę ir miliciją, pranyktų ir dabartinė valstybės forma. Turėtų pranykti ir klesinis išnaudojimas, ir visos šalies trutas pereitų iš privatinųjų rankų į viešąją nuosavybę.

Dirbtuvėse žuva milijonai žmonių, bet jie žuva ne delto, kad ji yra dirbtuvė, bet delto, kad ji yra nuosavybe vieno ar kelių žmonių.

Kapitalisto godumas verčia darbininkus dirbti ilgas valandas; o kad mašina kuopigiausiai atsieitų, jos neaprupina reikalingiausiomis saugumo prietaisomis, kad tą mašiną padarius nepavojojina.

Tyrinėjant nelaimingus atsitikimus ant gelžkelio, pasirodė, kad traukinių susimušimai atsitikdavo delei ilgumo darbo dienos gelžkelio darbininkams. Nuvargę darbininkai negalėdavo tinkamai pridaboti praeinančių traukinių ir pertai įvykdavo nelaimės.

Įvedus reikalingas apsaugos prietaisas prie mašinų, dirbtuvėse ir kasyklose, sutrumpinus darbo valandas, skaičius nelaimių didžiai sumažėtų. Bet tie įvedimai, žinoma, žymiai sumažintų kapitalistų pelną; todėl kapitalistai jų ir nenori.

Karių nei nelaimių dirbtuvėse niekad nepanaikins patįs kapitalistai. Panaikinimas kariuomenės— reiškia paties kapitalizmo mirtis. Pagerinimas dirbtuvių yra išsižadėjimas dalies pelno. O iš pelno tik ir gyvuoja kapitalizmas.

Karės ir nelaimės dirbtuvėse panaikins patįs darbininkai, kuomet visą išdirbystę paims į savo rankas viešojo nuosavybėn.

Patįs darbininkai mokės apsaugoti savo sveikatą ir gyvastį dirbtuvėse ir taip sutvarkyti jose darbą, kad jis būtų kuotrupiausias ir kuomaloniausias.

Tuosyk kiekvienas mašinos pagerinimas, padarąs darbą išnašesniu, bus gerove patiems darbininkams. K. Baronas.

Vokiečiai šioj karėje turi naujas baisiausias apgulimo armotas, kokių dar niekas neturėjęs. Kad buvo išrastos Kruppo fabrikose armotos, Vokietija iki šiol slėpė nuo viso svieto. Francuzų oficialiai pasakoja, kad jie baisesnio dalyko kaip tos armotos nematė.

PRIVATINIŲ BANKŲ DIENOS SUSKAITYTOS

Illinojas valstijoje iki šiol dar vis galėjo gyvuoti ta keista įstaiga, "privatinis bankas," tai yra toks bankas, kurio niekas neprižiuri ir kurį gali su žmonių pinigais daryti, kas tik jam patinka.

Si karė, rodos, padarys tą, kad tų "privatinių bankų" daugiausia nebebus. Dabartinio laiko patį žmonės pradeda įsivertinti saugios vietos savo pinigams padėti, kad jie neprapultų ir nebūtų išieikvoti.

Iki šiol žmonės nepaisydavo kur jie deda pinigus. Pamatydavo, kad negeron vieton padėjo, tik tada, kada jų pinigai prapuldavo. Budavo ašarų ir gailistų, ale po laikui. Karė dabar priverčia pasvarstyti išanksto.

Iki šiol ir lietuviai dėdavo pinigus tik į "lietuviškus" bankus, kurie visi yra privatiniai, tai yra, tokie, kurių niekas neprižiuri ir kurie su žmonių pinigais gali daryti, kas tik jiems patinka, gali pirkti ant banko savininko vardo namus, automobilius, dreses ir t. t.

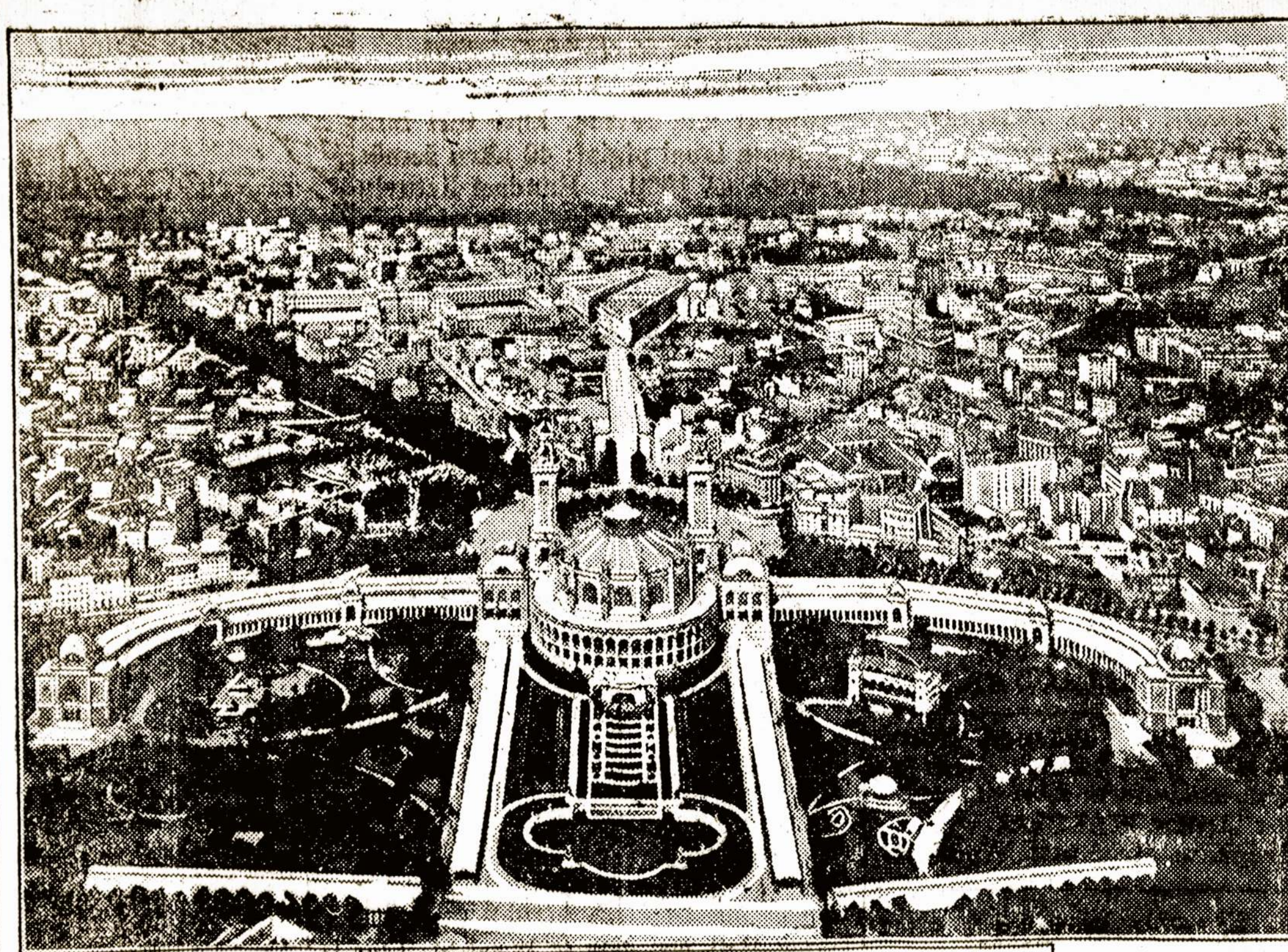
Karė prasidėjus, ir lietuviai susiprato. Pastebėta, kad daugybė Chicago lietuvių peritame mėnesyje spėjo atsiimti savo pinigus iš "lietuviškų" bankų ir pasidėjo juos pačios bankuose, arba į tokius bankus, kuriuos prižiuri valdžia (state banks). Yra žinoma taipgi, kad daugelis tų, kurie nespėjo atsiimti pinigų, padavė notas, reikalaudami, kad pinigai būtų atiduoti.

Dalykai turės prieiti prie to, kad kiekvieno privatinio banko depozitoriai turės padaryti savo mitingus, ir pareikalauti nuo banko savininkų atskaitos, kur jie turi padėti depozitorių pinigų. Reiks taipgi pasiskubinti užareštuoti tų "bankų" supirktus namus, kad bankų savininkai neužrašytų jų ant savo pačių ir vaikų vardo. Daug keblumo yra jau ir iš to, kad lietuviški bankieriai turi užrašę namus ant savo loono, o ne ant banko vardo. Tai gi reikia tuojaus pareikalauti, kad banko namai būtų užrašyti ant banko vardo, o ne ant "bankieriaus." Po to bus galima atreikalauti ir savo pinigų. Jeigu to depozitoriai nepadarytų, tai jų pinigai tikrai žūtų.

To mokina visi privatinio bankų bankrutai, kurie neseniai atsitiko. O tų privatinio bankų bankrutų vieną Chicagoje paskutiniomis keliais mėnesiais buvo daugybė.

Štai visa litanija, subankrutėjusių privatinio bankų dabartinio laiko:

- 1) C. J. L. Kressman bank, 134 W. Randolph str., Chicago.
- 2) J. E. Everts bank, Plainfield.
- 3) Exchange bank, Tonica.
- 4) Larose bank, Larose.
- 5) Jerome How Co., Winona.
- 6) Midway Commercial and Savings Bank, 6303 Cottage Grove, Chicago.
- 7) Ogden Park Bank, 63 str. ir Marshall ave., Chicago.
- 8) Franklin Savings Bank, Michigan ave. ir 35 str., Chicago.
- 9) M. Potocki bank, 1017 W. 14 str., Chicago.
- 10) Jackson Park bank, 1402 W. 63 str., Chicago.
- 11) Z. T. Osiecki bank, So. Halsted str.
- 12) Industrial Savings bank, 115 Monroe str., Chicago.
- 13) Southwestern Savings Bank, 4010 W. 26 str., Chicago.

PARIS AS VIEWED FROM EIFFEL TOWER
Paryžius, kaip jis matomas iš augšto Eifelio bokšto.

14) Navigato Sons and Co. Forquer ir Desplaines str., Chicago.

15) Fleischman and Co., 1471 Milwaukee ave., Chicago.

16) Hyde Park bank 1544 E. 43 street, Chicago.

17) Greek-American bank, 611 Blue Island ave., Chicago.

18) P. A. Hines bank, 3517 Archer ave., Chicago.

19) P. A. Hines bank, 2318 W. Madison st., Chicago.

20) Kaplan bros. bank, 1306 North Western ave. Chicago.

Kiekvienas šių bankų nuėmė daugiau ar mažiau sunkiai suėdėtų žmonių pinigų.

Paskutinis šioj litanijoj bankas uždarė duris tik kelios dienos atgal. Jo depozitoriai turėjo mitingą, kuriame sutvėrė depozitorių draugiją. Ta jų draugija stengsis atgauti visus pinigus, kurie buvo padėti bankan.

Korespondencijos

ROCKFORD, ILL.

Del visuolinio seimo

Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 77 kuopa savo susirinkime, laikytame 16 d. rugpjūčio šių metų, atsižvelgus į lietuvių laikraščių sąžinišką kvietimą lietuvių Amerikoje imties darbo, taisyti sugriautą platformą (!Red.) Lietuvoj — tėvynėj, paguost savo brolius geru žodžiu arba auka, — nutarė vienbalsiai sušaukti viešą lietuvių susirinkimą Rockforde. Taip pavestas darbas greitai įvyko. Veikiančioji komisija sparčiai sukvėrė visus lietuvius neatsižvelgiant partijų skirtumo. Susirinkimas įvyko Germanija salėje 27 d. rugpjūčio 8 val. vakarė. S. L. A. 77 kuopos pirmininkas V. S. Jokubynas plačiai paaiškino susirinkimo tikslą. Publiką su entuziazmu sutiko paduoląjį tikslą to susirinkimo ir laukė su nekantrumu programos.

Susirinkimo vedėju išrinktas V. S. Jokubynas, jo padėjėju V. Maizeris, sekretorium J. M. Bacevičius. Susirinkimas plačiai apkalbėjo šiandieninį kritišką Lietuvos padėjimą, o ypačiai mūsų brolių, kokias nelaimės turi panešti. Kalbėta gana ilgai, nes tas kiekvienam prisiminė, nors ir kuris buvo atšalusiu ar užmiršęs tėvus, brolius ar giminės, prisiminė visos tos baisybės, kokios tik yra karės laikų, perbėgus minėtis paima troškimas gelbėti, ištraukti iš tų nelaimių. Po apkalbėjimui aiškiai pasirodė,

kad vieninteliu įrankiu yra — sušaukai visuomenę, kuri išrašytų budą apginimui nelaimingųjų.

Taip Rockfordo lietuviai išnešė rezoliuciją šiaip:

I. Kad šaukti nevilkinant laiko visuotiną seimą.

II. Kad seimas atsibūtų 25 d.

III. Kad seimas atsibūtų Chicago, Ill.

IV. Kad įkurti fondą šelpti nelaiminguosius po karė.

V. Kad išreikšti papeikimą, kaip laikraščiams, taip ir ypatingai už kėlimą neapykantos ir ardyimo santaikos tarp lietuvių Amerikoje, o ypatingai šiame laike, kada reikėtų dirbti išvieno, pašvesti valandas ne kokiems užmetinėjimams, tik nuolaidžiai atsinešant į didesnę spėką jungtis, kad ateityj atnešti lygius vaisius visuomenei.

Butų geistina išgirsti platesnių išsireikšimų su daugiaus atbalsių linkui šio sumanyto darbo. Nors laikraščiuose išsireiškė mintys, kad mes lietuviai neturim progos paliečiančios žmonių ar tėvynės laimę reikalauti. Vienok mes tikimės daugiau atsiliepiamų link Visuotinio Seimo Lietuvių Amerikoje.

Pasirašome varadn Rockfordo lietuvių

V. S. Jokubynas,
V. Maizeris,
J. M. Bacevičius.

WORCESTER, MASS.

Rugp. 27 ir 28 d. buvo L. R. R. Moksleivių Sus — mo posėdminiai vakarai, kur turėjo progą kiek tik jie norėjo išniekinti socialistus ir pirmiečius.

Rugp. 30 d. L. S. S. 40 kp. parengė puikų pikniką, kur jaunimas labai smagiai praleido laiką bežaisdami įvairias žaismes. Vakarp burelis jaunimo padainavo, kiti gražiai padeklamavo. Be abejonės ir kuopai liks pelno.

Šią savaitę yra rengiamos Raudonosios savaitės prakalbos ir prelekcijos.

Rugp. 31 d. T. M. D. kp. taipgi parengė prakalbas apsvartymui aukų rinkimo nukentėjusiems broliams nuo karės.

P. A. Dėdynas.

SO. BOSTON, MASS.

Rugp. 30 d. pobažnytiniam sklepe atsibuvo prakalbos, parengtos Saldžiausios širdies Jeaus Draugijos. Kalbėtojų buvo trys: S. Vitaitis, vietinis, klierikas Varnauskas, nežinia iš kur, ir kaip pirmininkas pristatė — koks ten garsus kalbėtojas ir didvyris L. R. K. Moksleivių S — mo prezidentas iš

Chicago, bet pavardės nepasakė.

Pirmiausiai kalbėjo Vitaitis, kalbėjo vidutiniškai, ypatingai kad nieko neužgavo, neniekino kitų nuomonių, net patarė, kad vieni kitų, nel ir priešingas nuomones godotų, ko jis pats pirmiausia nedarė.

Na bet kiti du kalbėtojai, Varnauskas ir tas garsusis didvyris iš Chicago labai skyrėsi nuo pirmutinio, nes visko jiems truko. Varnauskas tarpais gyrė, tarpais peikė ir mokslą, ir pašelpines darugijas. Abu prilepėjo visokių niekų.

Ištikrųjų lietuviams katalikams sunku ką nors svarbesni nuveikti, nes jie neturi gerai išsilavinusių kalbėtojų. Tokie kalbėtojai kaip Varnauskas ir Chicago "garsus didvyris" publikos neužganėdina, negauna to kad lietuvių katalikų publika nemoka užsilaikyti, tokie kalbėtojai dar labiau ją demoralizuoja.

Tarpuose vienas vaikinys padeklamavo dvejatą eilių, išėjo pusėtinai. Jankauskas padainavo dvi daini, bet išėjo blogai, nes neturi nei balso, nei išsilavinimo. Užtai Juška atlygino už viską; jis taip sakant, buvo to vakaro žvaigždė; po sudainavimui pirmos dainos buvo iššauktas net 4 sykius. Jis labiau užganėdino publiką, negu tuodu "garsus" kalbėtojus.

Publikos buvo apie 500; užsilaikė labai neramiai, gal dėl to kad buvo labai daug mažų vaikų. Reikia pastebėti, kad laike prakalbų už langų įvairiais balsais slaugė arių vaikai ant keršto lietuviams. Štai kaip katalikai vieni kitus myli: nors kaip arišiai, taip ir lietuviai yra katalikais, bet vieni kitų neapkenčia, ko nėra tarp socialistų.

Prie dr-jos prisirašė labai mažai, nes jau prakalbos baigėsi kaip apleidžia svetainė, bet nei vieno nemačiau prisirašant.

Tą pačią dieną liet. socialistų svetainėj atsibuvo antra Mass. Liet. Kooperacijų konferencija. Delegatai buvo iš So. Bostono, Brighthono, Maynardo, Vietiniai lietuviai žingeidauja ir rengiasi dalyvauti lietuvių visuotinam susižiaviame.

Raulinaitis.

SPRINGFIELD, ILL.

Rugp. 31 d. į čia atsilankė kun. Gustaitis ir laikė prakalbas; Gabrio nebuvo, sakė, turbut kelionėj paklydo.

Prakalbų tema neblogiausia; kad ir atbulai visgi aiškino mokslo reikalingumą, tik kal-

bėdamas apie Lietuvos istoriją teisybės nesilaikė. (Indomu būtų žinoti, kame-gi jisai prasiilenkė su teisybe. Red.) Nors publikos buvo nedaugiausiai, belgi aukų surinko \$30. su centais.

Rugp. 30 d. atsibuvo piknikas parengtas visų Springfieldo pažangiųjų draugijų naudai knygyno. Manoma, kad draugija imsis sparčiai už apšvietos darbo, nes nuo pikniko knygynui liko \$55.00.

Artinantis rinkimams politikieriai smarkiai veikia. Cigarai ir alus tai grafterių įrankiai. Balsuotojai turi žinoti, kokią klesą jie atstovauja.

Pakražantokas.

Chicagos žinios

MOKSLEIVIŲ SEIMAS.

Vakar "Aušros" svetainėj, 3149 So. Halsted St. 1 val. po pietų prasidėjo Trečias Metinis Seimas Lietuvių Moksleivių Susivienijimo Amerikoje.

Pirmoj sesijoj dalyvavo 14 moksleivių, 1 aliumnas ir 4 svečiai. Dalyvauja tik Chicago ir Valparaiso moksleiviai, tačiau tikimasi sulaukti dar daugiau jų kitoms sesijoms. Dalyvauja: St. Biežis, medikas, S. Naikelis, medikas, abu Chicago College of Medicine and Surgery, A. J. Karalius, medikas, Loyolos universiteto, Chicagoj, D. J. Bagočius, medikas, Kast. Augustinavičius, agrikultūros stud., Jonas Vitkus, agrikultūros stud., P. Kuraitis, medikas, N. Valasinas, juristas, P. Zalatorius, šmetbaigis B. S. laipsniu ir šie kolegijos skyriaus (college) studentai: A. Rašimas, G. Benošius, J. Naujalis, J. Prušinskas, A. Glebauskas — visi Valparaiso Universiteto, Valparaiso, Ind, taipgi K. Gugis — aliumnas.

Seimo valdybon išrinkti: St. Biežis, — pirmininku, S. Naikelis — pirm. pagalbininku, J. Vitkus — raštininku, D. J. Bagočius — rašt. pagalbininku; maršalkos: P. Zalatorius ir P. Valasinas, korespondentu — D. J. Bagočius.

Protokolas pereito 1913 metų seimo prisiūstas. Išklausyti raportai pirmininko pagalbininko ir Centro raštininko; pirmininkui ir iždininkui nespėjus atvykti kiti valdybos raportai bus klausomi subatoj pirmoj sesijoj po pietų.

Svečiams suteiktos lygios teisės.

Antroj sesijoj buvo skyriais taisoma konstitucija; jie priminami dviem trečdaliais balsų dalyvaujančių seime. Posėdis užsibaigė 4:45 val. po pietų.

Vakar "Aušros" svetainėje buvo moksleivių vakarelis, kurį vedė St. Biežis.

P-lė H. Tutulis skambino pianu: "Military March" ir "Moondreams on the lake." Po jo sekė K. Augustinavičiaus paskaita "Valstijų atsiradimas, po jo Valasinas kalbėjo temoj "Tiesų istorija," pabaigoj J. Naujalis skaitė monologą "Nusidėjus inteligentas." St. Biežiui paaiškinus apie L. M. S. A. ir jų "Jaunimo Sapnus" "Jaunimo Sapnų" fondui surinkta aukų \$6.62. Pabaigoj buvo šokiai ir žaismės. Žmonių buvo pilna svetainė.

L. M. S. A. yra pažangiųjų moksleivių organizacija; narių dabar turi 62, turi ir nuosavų organą dvimėnesinį žurnalą "Jaunimo Sapnai." Seimas užsibaigė šioj subatoj, rug. 5 d. Šiandien seimo posėdžiai prasideda 10 val. ryte, svarsto-

ma organo reikalai. Vakare bus J. Elijošiaus svetainėj 4600 So. Wood str. vakarėlis, kame bus paskaitos, muzika ir k. žanga dykai.

PRANESIMAS.

L. S. S. 37 kp. rengia du Raudonosios savaitės agitacijini vakaru: subatos vakare, rugsėjo 5 dieną, P. Šemaičio svetainėj, prie 18-tos ir Union gatvių ir seredos vakare, rugs. 9 d., Černiausko svetainėj, prie 19-tos ir Union ave. Abiejose dienose bus prakalbos ir šiaip įvairūs pamarginimas. Gerbiami darbininkai ir darbininkės šios apielinkės, malonėkite atsilankyti.

Rengimo KOMITETAS.

RUBSIUVIŲ ATYDAI.

Lietuvių Rubsiuvių skyrius 269-tas laikys mėnesinį susirinkimą Petnyčioj Rugsėjo 4 d., Atlas svetainėj, 1436 Emma st., 7:30 val. vak. Visi nariai malonėkite atsilankyti.

KOMITETAS.

ATYDAI CHICAGOS DRAUGIJŲ ATSTOVŲ.

Pėtnyčios vakare. 8 val., rugsėjo (Sept.) 4, 1914 Aušros svetainėje atsibūs reguliaris susirinkimas Chicago Lietuvių Draugijų Sąjungos atstovų. Apkalbėjimui yra labai daug svarbių reikalų ir kiekvienas atstovas būtina turi atsilankyti.

Taipgi kviečiami ir įvairių draugijų ir kuopų viršininkai. Labai geistina, kad draugijų valdybos dalyvautų šiame susirinkime kuoskaillingiausiai. Yra kilę nauji ir labai svarbūs klausimai, kurie apeis kiekvieną lietuvių draugiją Chicago ir abelnei kiekvieną lietuvių. Užtai ir kviečiame kuoskaillingiausi dalyvavimą draugijų valdybų.

Atskirais laiškais nebus kviečiama. Šitas pakvietimas yra "skubantis" ir reikalauja galutinės.

J. ILGAUDAS

..811 W. 19th St., Chicago, Ill

PRANESIMAS.

Dramatiškų Dr.—jų delegatų, kurie dalyvavo Dram. Dr.—jų konferencijoje, susirinkimas įvyks Petnyčioj, 4 d. Rugsėjo š. m. "Aušros" svet. 3149 So. Halsted str. 8 val. vakare, kuriam jau bus priduoti sprendimui Dram. Dr.—jų Susivienijimo įstatai.

Dram. Dr.—ju konfirencijos sekr. V. Shileika

Lietuvių "Real Estate"

Mykolas Kasparaitis paėmė ant konsideracijos (\$10) Petro Kasparaičio nuosavybę, Maplewood ave., tarp 40 ir 41 gatvių, vakarų frontas, lotas 25x124. Pirkta rugpjūčio 27 d., rekorduota rugsėjo 1 d., 1914. Jonas Čiapas pirkto už \$375 lotą nuo Miko Rozenskio ir ko., Maplewood ave., tarp 40 ir 41 gatvių, vakarų frontas, lotas 25x124. Pirkta rugpjūčio 17 d., rekorduota rugsėjo 1 d., 1914. Martynas Rimkus pirkto už \$3,300 Otto Kempfo namus, Maplewood ave., 230 pėdų į pietus nuo W 43 str., rytų frontas, lotas 26x123. Pirkta liepos 17, rekorduota rugsėjo 1 d., 1914 m.

Petras Vasaitis pirkto už \$600 lotą nuo Miko Rozenskio ir ko., Western ave., tarp 40 ir 41 gatvių, rytų frontas, lotas 25x124. Pirkta rugpjūčio 10 d., rekorduota rugsėjo 10 d., 1914 m.

